

Ett drama vid gamla landsvägen

Vår nuvarande väg 108 från Ask blev i början av svensktiden ett huvudstråk från Malmöhållet upp till vår nya huvudstad Stockholm. Landsväg nr 1 var dess namn. Långt in på 1900-talet löpte den dock lite krokigare än idag. Från Doveskog ledde den via det större hemmanet vid Röstångamölla in i västkanten av vårt gamla bysamhälle och gick uppe ovanför Gästis samman med bygdeväg nr 4 från Billingehållet. Den nordligare delen av Röstångamölla var på 61,5 hektar, med präktiga blåhus från 1838. Det var här, hos dåvarande ägaren Per Olsson, som ett drama utspelades år 1868 inför Korrespondenten, Landskrona den 1 aug 1868. Bifogade tidningsartikel skildrar händelsen sålunda:

Eldsvåda. Natten mellan den 21—22 d:s cirka kl. 2 väcktes landtbrukaren Per Olsson i Röstånga mölla af en okänd röst utanför fönstret med tillsägelse att skynda sig upp för att ej blifwa innebränd, hvarefter personen såsom det tycktes sprang öfver landsvägen inåt skogen. Då Per Olsson härwid skyndat sig upp stod södra ladugårdslängan i full låga och inom en quarters timma hade alla husen fattat eld, så att ingen räddning af minsta lösörebo war möjlig. Husets folk lyckades komma ut, men i halfblottadt tillstånd och förlorade sålunda allt hwad de egde. Äfwen tjenarne förlorade sina tillhörigheter och en dräng blef bränd i ansigte och på händer. 36 st. gäss, 4 st. swin, 12 st. höns, några änder och 1 kalf blefwo innebrända och en del bergadt hö blef äfwen lågornas rof. Stället, som war väl bygdt och uppfört 1836, ladugården af eke med blåwäggar och boningshuset af eke korswirke med tegel, war beläget wid allmänna landsvägen åt Ask något söder om Röstånga kyrkoby. Så wäl åbyggnader som det betydliga lösöreboet wore, ehuru sannolikt lågt, brandförsäkrade i Onsjö härads brandstodsbolag. Eldsvådan war utan allt twifvel anlagd, och stark misstänka faller på några kringstrykande taskenspelare, hwilka aftonen förut med pock och hot welat tilltvinga sig mat, men blefwo kraftigt afwisade. Det är således en ny warning till folket att wara på sin wakt mot personer, som nästan dagligen kringstryka på landsvägarne och ofta se misstänkta ut, samt ej sällan torde wara farliga för allmänna säkerheten.

Samma natt nedbrann äfwenledes ett hus, tillhörigt en enka, i Gillastig af Konga socken.

(J. T.)

Eldsvåda. Natten mellan den 21 - 22 d:s cirka kl. 2 väcktes landtbrukaren Per Olsson i Röstånga mölla af en okänd röst utanför fönstret med tillsägelse att skynda sig upp för att

ej blifwa innebränd, hvarefter personen såsom det tycktes sprang öfver landsvägen inåt skogen. Då Per Olsson härwid skyndat sig upp stod södra ladugårdslängan i full låga och inom en quarters timma hade alla husen fattat eld, så att ingen räddning af minsta lösörebo war möjlig. Husets folk lyckades komma ut, men i halfblottadt tillstånd och förlorade sålunda allt hwad de egde. Äfwen tjenarne förlorade sina tillhörigheter och en dräng blef bränd i ansigte och på händer. 36 st. gäss, 4 st. swin, 12 st. höns, några änder och 1 kalf blefwo innebrända och en del bergadt hö blef äfwen lågornas rof. Stället, som war väl bygdt och uppfört 1836, ladugården af eke med blåwäggar och boningshuset af eke korswirke med tegel, war beläget wid allmänna landsvägen åt Ask något söder om Röstånga kyrkoby. Såväl åbyggnader som det betydliga lösöreboet wore, ehuru sannolikt lågt, brandförsäkrade i Onsjö härads brandstodsbolag. Eldsvådan war utan allt twifvel anlagd, och stark misstänka faller på några kringstrykande taskenspelare, hwilka aftonen förut med pock och hot welat tilltvinga sig mat, men blefwo kraftigt afwisade. Det är således en ny warning till folket att wara på sin wakt mot personer, som nästan dagligen kringstryka på landsvägarne och ofta se misstänkta ut, samt ej sällan torde wara farliga för allmänna säkerheten. Samma natt nedbrann äfwenledes ett hus, tillhörigt en enka, i Gillastig af Konga socken.

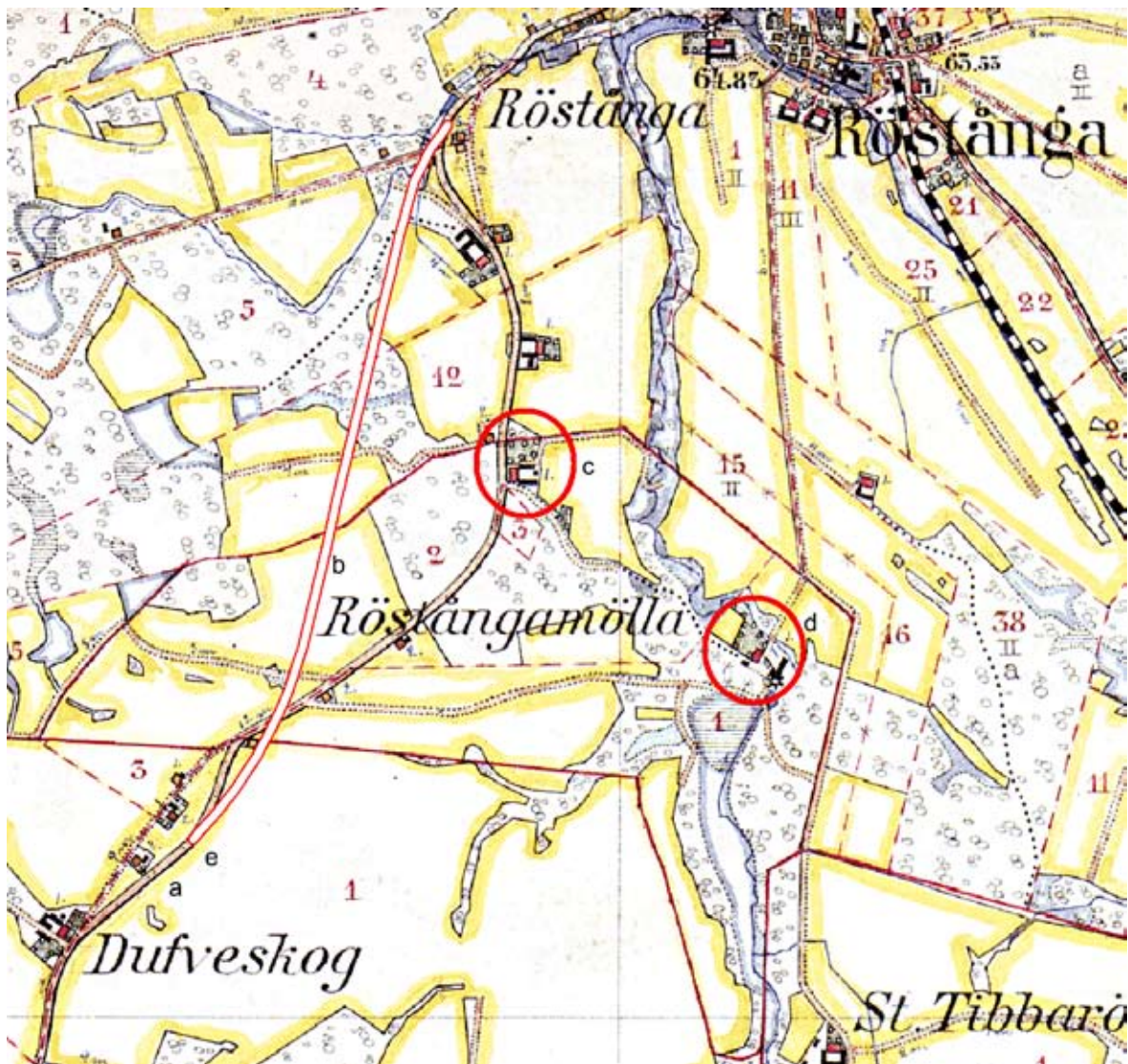
(J. T.)

Kommentar:

Mitt i all tragik ger reportaget för Röstångamöllas del en intressant inblick i bruket på ett större hemman i trakten vid den tiden. Den nuvarande, vackra manbyggnaden i tegel uppfördes strax därefter. År 1902 köptes gården av Karl Johansson, f. 1843. Ny loglänga byggdes 1909, nytt stall 1922. Med Charlotta, f. 1855, fick Karl barnen Oskar, Ernst och Ellen, vilka står som ägare 1944. Innehavare idag är Per-Erik Perssons barn.

Uppe i Gillastig var det troligen den nyblivna änkan efter husar Nils Berger, Benedikta Eriksdotter, som drabbades. Med sina barn hade hon 1869 tilldelats Gillastigs husartorp, men hemmet förstördes i så fall av eld strax efter det att man flyttat in.

Georg Welin, Stig Pettersson

Häradsekonomska kartan 1912.

a) 108:an omlagd 1908.

b) Dagens väg omlagd 1963.

c) Röstängamölla, gården vid gamla landsvägen, drabba-

des av mordbrand 22/7 1868.

d) Röstängamölla, kvarnen, föröddes av åskeld 1897.

e) Helmilsten, flyttad hit vid vägomläggningen 1908, stod kvar 1928, nu försvunnen!!